

نهایة الاشراف فی شرح اوصاف الاشراف
حسن رمضانی

www.ketab.ir

سرشناسه: رمضان، حسن، ۱۳۳۶؛ عنوان و نام پدیدآور: نهایه الاشراف فی شرح
الاصواف الاشراف/حسن رمضان؛ مشخصات نشر: قم، وصال آوای توحید، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۳۶۴ ص؛ شابک: ۵-۲-۹۴۴۲۴-۶۲۲-۹۷۸؛ وضعیت فهرست
نویسی: فیا؛ موضوع: معرفت‌شناسی، فلسفه اسلامی؛ رده بندی کنگره B۲۸۳:: رده
بندی دیویی ۲۹۷/۸۴؛ شماره کتابشناسی ملی: ۷۲۷۲۳۳۰

نهایه الاشراف فی شرح الاوصاف الاشراف

مؤلف: حسن رمضان

ناشر: وصال آوای توحید

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰,۰۰۰ ریال

شابک: ۵-۲-۹۴۴۲۴-۶۲۲-۹۷۸

دفتر مرکزی: قم مقدس، تلفن: ۰۹۰۴۵۷۸۱۳۲۳

سامانه آموزش مجازی دوره :

lms.avayetowheed.ir

فروشگاه محصولات فرهنگی آوای توحید:

shop.avayetowheed.ir

کلیه حقوق برای موسسه آوای توحید محفوظ است

فهرست مطالب

۵	 فهرست مطالب
۱۱	 سخن موسسه
۱۳	 مقدمه
۱۳	 منظور از مقام انفعال
۱۴	 مقام فعل
۱۴	 انسان کامل در ارتباط با دو مقام انفعال و فعل
۱۵	 جایگاه عرفان عملی و ارتباط آن با حکمت عملی
۱۶	 غایت و هدف اخلاق عملی
۱۶	 غایت و هدف عرفان عملی
۱۷	 واکاوی شخصیت خواجه نصیرالدین طوسی
۲۰	 خواجه نصیرالدین طوسی، شارح حکمت مشاء و حکمت اشراق
۲۱	 ارتباط حکمت اشراق با حکمت صدرایی
۲۵	 مقدمه خواجه نصیرالدین
۲۷	 مقدمه کتاب
۲۹	 مفهوم عبارت «اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ أَنْ يُوصَفَ»
۳۱	 حکمت تسبیحات حضرت زهرا علیها السلام

- ۳۴..... مفهوم شائبه تشبیه و غائله تنزیه.
- ۴۰..... مفهوم عرفان حقیقی.
- ۴۴..... خاطره‌ای از علامه حسن‌زاده آملی در حالت قبض.
- ۴۷..... آشنایی با کتاب "منازل السائرین".
- ۴۹..... منظور از اشراف و عنوان شریف.
- ۵۰..... منظور از عزت و شرف.
- ۵۱..... سید الاعمال.
- ۵۳..... شرح دو واژه لطیف و خبیر.
- ۵۵..... مفهوم صوفیه.
- ۵۶..... آغاز سخن.
- ۶۱..... باب نخست: تمهید مقدمات حرکت.
- ۶۳..... باب دوم: ازاله موانع.
- ۶۳..... باب سوم: سیر و سلوک و بیان ویژگی‌های سالکان.
- ۶۴..... باب چهارم: حالات عارض بر سالک در وسط سیر و سلوک و مقدمات وصول.
- ۶۴..... باب پنجم: حالات نهایی سالک و ویژگی‌های اهل وصول.
- ۶۴..... باب ششم: فانی شدن و وصول به لقاء الله.
- ۷۰..... منازل، مقامات و احوال.
- ۷۰..... بررسی اعتباری بودن تفاوت منزل و مقام.

۷۲	تفاوت منزل یا مقام نسبت به حال
۷۳	شرح قبض و بسط
۷۳	بررسی تقدم قبض و بسط بر یکدیگر
۷۶	حسنات الابرار، سیئات المقرین

باب اول

۸۳	فصل اول؛ در ایمان
۸۸	منظور از عمل صالح
۹۳	خاطره‌ای به نقل از کتاب خدمتگزار تخت طاووس
۹۵	منظور از تصدیق و یثم و اصطلاحی
۹۷	بررسی قابلیت زیادت و نقصان یا شدت و ضعف در ایمان
۱۰۲	نشانه ایمان
۱۰۷	سخنی در باب تقلید
۱۱۲	خاطره‌ای از علامه حسن زاده عظیمی در نحوه زیارت دانیال علیه السلام
۱۱۵	ارزش ایمان به غیب
۱۲۱	فصل دوم؛ در ثبات
۱۲۵	انواع کفر
۱۲۹	شخصیت انسان بی ثبات
۱۳۱	بصیرت باطن، سبب دسترسی به ثبات
۱۳۳	روایتی در باب توسعه وجودی انسان با تحصیل علوم
۱۳۴	مراتب عقل از دیدگاه حکمت و عرفان
۱۳۷	فصل سوم؛ در نیت

۱۳۹		بررسی نیت از نظر عوام الناس و عرفان اسلامی
۱۴۰		بررسی نیت در کلام حکما و عرفا
۱۴۳		فصل چهارم؛ در صدق
۱۴۹		حسن و قبح ذاتی راست و دروغ
۱۵۱		منظور از صدیق کیست؟
۱۵۲		انواع خواب
۱۵۶		مقصود از صراط مستقیم چیست؟
۱۶۱		فصل پنجم؛ در انابت
۱۷۷		فصل ششم؛ در اخلاص
۱۸۱		حقیقت اخلاص
۱۸۴		تمثیل شرک خفی
۱۸۶		شروط سه گانه "لقاء الله"
		باب دوم
۱۹۵		فصل اول؛ در توبه
۲۱۵		شرایط توبه عام
۲۳۸		خاطره‌ای از علامه حسن زاده آملی رحمته الله در قدردانی از نعمت‌های الهی
۲۴۱		مفهوم عبارت «حسنات الابرار، سیئات المقربین»
۲۴۵		فصل دوم؛ در زهد
۲۵۰		خاطره‌ای از علامه حسن زاده آملی رحمته الله
		تحریم دنیا بر اهل آخرت، تحریم آخرت بر اهل دنیا و تحریم دنیا و آخرت بر
۲۶۳		اهل الله ::

۲۶۶	بررسی مفهوم واژگان افتنان، ابتلاء، اختبار و امتحان
۲۶۸	فصل سوم؛ در فقر
۲۷۲	مراد از فقر در مسیر سیر و سلوک "الی الله"
۲۸۴	فصل چهارم؛ در ریاضت
۲۹۱	خوف و امید سازنده
۲۹۱	مفهوم واژه ریاضت در لغت و در اصطلاح
۲۹۴	مفهوم شهوت و غضب
۲۹۶	تقسیم‌بندی نفس
۲۹۸	هدف از ریاضت نفس از دیدگاه خواجه‌نصیرالدین
۲۹۸	هدف نخست از ریاضت نفس در نگاه شیخ ابوعلی سینا
۲۹۹	هدف دوم از ریاضت نفس در نگاه شیخ ابوعلی سینا
۳۰۱	خاطره‌ای از علامه طباطبایی در مهار نفس و شهوت
۳۰۴	نحوه برخورد دو عالم خود ساخته با یکدیگر
۳۰۵	چگونگی گذر از نفس آماره و رسیدن به نفس مطمئنه
۳۰۶	هدف سوم از ریاضت نفس در نگاه شیخ ابوعلی سینا
۳۰۸	حقیقت کمال
۳۱۰	حصول حضور قلب در نماز
۳۱۱	اهمیت و تأثیر موسیقی در ایجاد تمرکز و کنترل وهم و خیال
۳۱۷	اسباب تلطیف سر
۳۲۳	فصل پنجم؛ در بیان محاسبه و مراقبت
۳۲۶	تأثیر افکار بر جان و روان انسان
۳۲۹	پدید آمدن ملکات نفسانی

سخن موسسه

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد خداوندی را سزااست که بر نهان و نهان تر داناست و درود و سلام نامعدود بر صاحب لوی حمد و پاسبان حرم دل و نائل مقام محمود، سید انبیاء محمد و احمد که ادل دلیل شاهد و مشهود است. و بر آل او که اولشان سید اوصیاء نقطه بسمله حمد و خاتمشان واسطه فیض و مجود، مرکز دائره شهود بقیه الله الاعظم صاحب و قدوه قلوب عارفان است.

حقیقت وجودی انسان، سلوک معنوی و در نتیجه عبودیت و عرفان است، خداوند تبارک و تعالی در قرآن کریم می فرماید: «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»^۱ من جنّ و انس را نیافریدم جز برای اینکه مرا پرستش کنند. امام صادق علیه السلام در تفسیر این آیه شریفه می فرماید: «لِيَعْبُدُونَ أَيَّ لِيَعْرِفُونِ؟» برای آنکه مرا بپرستند؛ یعنی برای آنکه مرا بشناسند. بر این اساس، شناخت پروردگار، هدف خداوند از آفرینش کاینات است، خداوند در حدیث قدسی این چنین فرمود: «يَا بَنَ آدَمَ، خَلَقْتُ الْأَشْيَاءَ لِأَجْلِكَ وَخَلَقْتُكَ لِأَجْلِي»^۲ ای آدمیزاد! همه چیز را برای تو آفریدم و تو را برای خودم آفریدم، معرفت به این حقیقت، انسان را به جایگاه اعظم خویش در نظام هستی متوجه می کند، انسان

۱. ذاریات/ ۵۶.

۲. علل الشرائع ج ۱، ص ۲۹.

۳. مصابیح القلوب - ۴۵۸.

تنها موجودی است که مقام لایقفی دارد و همه موجودات صف کشیدند که به او خدمت کنند و بلکه با او متحد شوند و حظ وجودی از او ببرند این چنین انسانی با این جایگاه برای حرکت به آن هدف متعالی که همان عبودیت و معرفت ربوبی است نیاز به برنامه و آیینی دارد که بتواند مراتب و مراحل انسانی را سلوک کند، یکی از کتاب هایی که در زمینه سیر و سلوک عملی به روش روان و بیانی رصین نگارش گردیده، کتاب اوصاف الاشراف خواجه نصیرالدین طوسی است که به توصیه شمس الدین محمد جوینی وزیر هولاکو، نگاشته است. کتاب روشی عرفانی دارد و به ندرت از مسائل فلسفی یا کلامی سخن گفته است. هر یک از فصل های کتاب، با آیه ای از قرآن آغاز می شود و در ضمن مباحث نیز به احادیث و آیات قرآن استناد شده است. موسسه علمی تربیتی آوای توحید بنا به دغدغه ی خویش در خصوص تحقق علمی و عملی محور معنویت و اخلاق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از حضرت استاد معظم حسن رمضانی رحمته الله علیه درخواست نمود که کتاب مذکور را بصورت آموزشی به طالب علم و معرفت ارائه فرمایند و به همت مرکز پژوهشی موسسه این اثر موثر به اسم مبارک نهایه الاشراف فی شرح اوصاف الاشراف به زیور طبع آراسته شد. در پایان، از تمامی کسانی که در آماده سازی این اثر (پیاده کردن صوت ها، تنظیم، استخراج منابع، ویراستاری، صفحه آرایی تا مرحله چاپ و نشر) سهمی ایفا کردند تشکر و سپاسگزاری به عمل می آید **أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرَعُهَا فِي السَّمَاءِ**.

محمدرضا حیدری نقدعلی

قم مقدس تابستان ۱۳۹۹